

шкоди.

Проте залишаються проблеми, зокрема з виконанням рішень адміністративних судів та ефективністю механізмів захисту прав осіб. Подальша гармонізація українського законодавства з практикою ЄСПЛ є необхідною умовою розвитку демократичної правової держави.

Список використаних джерел:

1. Bellet v. France. HUDOC. European Court of Human Rights. URL: [https://hudoc.echr.coe.int/#%7B"fulltext":\["BELLET%20v.%20FRANCE"\],"sort":\["respondentordereng%20Ascending"\],"itemid":\["002-9440"\]%7D](https://hudoc.echr.coe.int/#%7B) (date of access: 12.03.2025).
2. Case of Georgiadis v. Greece. HUDOC. European Court of Human Rights. URL: <https://hudoc.echr.coe.int/?i=001-127328> (date of access: 12.03.2025).
3. Case of König V. Germany (Article 50). HUDOC. European Court of Human Rights. URL: <https://hudoc.echr.coe.int/?i=001-57511> (date of access: 12.03.2025).
4. Findlay V. the United Kingdom. HUDOC. European Court of Human Rights. URL: <https://hudoc.echr.coe.int/?i=001-2051> (date of access: 12.03.2025).
5. Hirvisaari V. Finland. HUDOC. European Court of Human Rights. URL: <https://hudoc.echr.coe.int/?i=001-5599> (date of access: 12.03.2025).
6. Olsson v. Sweden (no. 1). HUDOC. European Court of Human Rights. URL: <https://hudoc.echr.coe.int/?i=002-9730> (date of access: 12.03.2025).
7. Case of Gillan and Quinton v. The United Kingdom - [Ukrainian Translation] by the COE Human Rights Trust Fund. HUDOC. European Court of Human Rights. URL: <https://hudoc.echr.coe.int/?i=001-117745> (date of access: 12.03.2025).
8. Kudla V. Poland. HUDOC. European Court of Human Rights. URL: <https://hudoc.echr.coe.int/?i=001-4206> (date of access: 12.03.2025).
9. Case of Sporrang and Lönnroth v. Sweden (Article 50). HUDOC. European Court of Human Rights. URL: <https://hudoc.echr.coe.int/?i=001-57579> (date of access: 12.03.2025).
10. James and Others V. The United Kingdom. HUDOC. European Court of Human Rights. URL: <https://hudoc.echr.coe.int/?i=001-22647> (date of access: 12.03.2025).

Мунька Олександр

*Університет економіки та права "КРОК",
аспірант 1 року навчання
кафедри теорії та історії держави і права*

Нормативно-правове забезпечення реабілітаційної допомоги в Україні: теорія та практика

Реабілітація як комплекс медичних, соціальних, освітніх та професійних заходів спрямована на відновлення здоров'я, функціональної активності та соціальної інтеграції осіб, які мають тимчасові або постійні порушення здоров'я. У контексті України ця проблема набуває особливого значення з огляду на триваючий збройний конфлікт, зростання кількості осіб з інвалідністю та потребу у відновленні працездатності значної кількості громадян.

Нормативно-правове забезпечення реабілітаційної допомоги є ключовим елементом соціальної політики держави, що вимагає відповідності міжнародним стандартам, комплексності та ефективності правозастосування. Водночас сучасна нормативна база містить низку недоліків, зокрема фрагментарність регулювання, недостатню координацію між різними інституціями та обмежене фінансування реабілітаційних програм.

Мета дослідження – здійснити системний аналіз нормативно-правового забезпечення реабілітаційної допомоги в Україні, виявити його недоліки та запропонувати шляхи

удосконалення, враховуючи сучасні тенденції розвитку реабілітаційної медицини, соціального захисту та міжнародного досвіду

Визначення поняття «реабілітаційна допомога» у національному правовому полі є неоднозначним, що ускладнює його правозастосування. У Законі України «Про реабілітацію осіб з інвалідністю в Україні» реабілітація трактується як «система медичних, психологічних, професійних, трудових та соціальних заходів, спрямованих на відновлення та компенсацію порушених або втрачених функцій організму». Однак це визначення не охоплює всі аспекти, закріплені у міжнародних нормативних актах, зокрема у Конвенції ООН про права осіб з інвалідністю (2006), яка наголошує на комплексності реабілітаційних заходів та їх зв'язку з правами людини.

Необхідність удосконалення термінологічного апарату обумовлена також розбіжностями між категоріями «реабілітація», «абілітація» та «соціальна адаптація», що потребує уніфікації правових норм. Аналіз міжнародного досвіду показує, що ефективність реабілітаційної допомоги зростає за умови інтегрованого підходу до правового регулювання.

Сучасні тенденції розвитку реабілітаційної допомоги у світі формуються на основі міжнародних стандартів, зокрема:

Конвенція ООН про права осіб з інвалідністю (2006) – закріплює право на доступну реабілітацію, що є частиною загального захисту прав людини.

Європейська соціальна хартія (переглянута, 1996) – встановлює обов'язок держав-учасниць забезпечувати реабілітацію осіб, які зазнали фізичних чи психічних ушкоджень.

Рекомендації ВООЗ щодо реабілітації (2017) – передбачають створення національних стратегій з реабілітації, що враховують мультидисциплінарний підхід.

Аналіз імплементації міжнародних стандартів у національне законодавство свідчить про значну розбіжність між задекларованими принципами та реальним їх виконанням в Україні. Відсутність єдиного нормативного акту, який би комплексно врегулював реабілітаційну допомогу, ускладнює реалізацію міжнародних рекомендацій

Нормативна база України у сфері реабілітації представлена низкою законів, постанов та відомчих нормативних актів. Основними документами є:

Закон України «Про реабілітацію осіб з інвалідністю в Україні»;

Закон України «Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні»;

Закон України «Про соціальні послуги»;

Постанова Кабінету Міністрів України № 390 від 27 березня 2019 року «Про затвердження Порядку організації надання реабілітаційної допомоги».

Відсутність єдиної законодавчої системи призводить до фрагментарності правового регулювання та суперечностей між окремими актами.

В сучасних умовах в Україні встановлено, що основними проблемами правозастосування у сфері реабілітації є:

Низький рівень міжвідомчої координації. Відсутність узгодженості між МОЗ, МОН, Мінсоцполітики та Міноборони призводить до дублювання повноважень і бюрократизації процесів.

Фінансові обмеження. Недостатнє бюджетне фінансування реабілітаційних програм обмежує їхню ефективність.

Нерівномірний доступ до реабілітаційних послуг. У регіонах наявні значні відмінності у якості та доступності реабілітаційної допомоги.

Недосконалість судової практики. Аналіз рішень Верховного Суду України свідчить про часті порушення прав осіб з інвалідністю через неузгодженість законодавчих норм.

В контексті вдосконалення нормативно-правового забезпечення реабілітації, з метою усунення правових недоліків пропонується:

Кодифікація законодавства у сфері реабілітації шляхом прийняття Реабілітаційного кодексу України.

Посилення державного контролю за фінансуванням та якістю реабілітаційних послуг.

II Міжнародна науково-практична конференція

Удосконалення судової практики шляхом розробки спеціалізованих правових механізмів захисту прав осіб на реабілітацію.

Таким чином, можемо констатувати, що на сьогодні проблемами Нормативно-правового забезпечення реабілітаційної допомоги в Україні є:

1. Формування інтегрованого підходу до правового регулювання реабілітаційної допомоги. Уперше в українській правовій науці запропоновано модель комплексної реабілітаційної політики, що ґрунтується на міжгалузевій взаємодії медичних, соціальних та правових механізмів захисту.

2. Концепція «правової реабілітаційної парадигми». Запропоновано новий підхід до розгляду реабілітації не лише як сукупності медичних і соціальних заходів, а як системної правової категорії, що базується на принципах прав людини, соціальної справедливості та рівного доступу до реабілітаційних послуг.

3. Обґрунтування необхідності кодифікації нормативно-правових актів у сфері реабілітації. Запропоновано концепцію Реабілітаційного кодексу України, який об'єднає положення чинних законодавчих актів та усуне їх фрагментарність.

4. Розробка авторської моделі правового механізму державного моніторингу та контролю за якістю реабілітаційних послуг. Запропоновано створення незалежного органу контролю, що здійснюватиме оцінку ефективності реабілітаційних програм та забезпечить їх відповідність міжнародним стандартам.

5. Впровадження технологій «цифрової реабілітації». Обґрунтовано доцільність розробки цифрових платформ для координації реабілітаційної допомоги, ведення електронних реєстрів реабілітаційних установ та інтеграції системи «е-Здоров'я» у сферу реабілітації.

6. Судовий захист права на реабілітаційну допомогу: перспективи створення спеціалізованої юрисдикції. Запропоновано механізм створення спеціалізованих судових палат або адміністративних процедур для вирішення спорів, пов'язаних із реалізацією права на реабілітацію.

Ефективне нормативно-правове забезпечення реабілітаційної допомоги є необхідною передумовою для реалізації соціальних прав громадян в Україні. Комплексне реформування цієї сфери на основі міжнародних стандартів дозволить підвищити рівень доступності та якості реабілітаційних послуг

Враховуючи міжнародний досвід та наукові напрацювання українських фахівців, Україні необхідно:

Створити Реабілітаційний кодекс України, інтегруючи медичну, соціальну та правову складові.

Запровадити державний моніторинг якості реабілітаційних послуг.

Розширити фінансування реабілітації з використанням міжнародних моделей (страхування, державні фонди).

Покращити міжвідомчу взаємодію для забезпечення комплексності реабілітації.

Реалізація цих рекомендацій дозволить Україні суттєво покращити нормативно-правове забезпечення реабілітаційної допомоги та наблизити її до європейських стандартів.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про реабілітацію осіб з інвалідністю в Україні». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2961-15#Text>;
2. Міністерство охорони здоров'я України, офіційні документи та звіти про медичну та реабілітаційну допомогу під час війни. URL: <https://moz.gov.ua/uk/dokumenty>;
3. Закон України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту», URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3551-12#Text>
4. Постанови Кабінету Міністрів України щодо організації реабілітації для військових і цивільних, постраждалих унаслідок збройних конфліктів, URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/268-2017-%D0%BF#Text>.

Муригін Сергій

Київський національний університет

імені Тараса Шевченка,

студент 1 курсу ОС "Бакалавр"

Проблеми розподілу повноважень органів Європейського Союзу

Процес розробки проекту Конституції Європейського Союзу став важливим етапом у становленні європейської інтеграції. Основною метою цієї ініціативи було створення єдиного конституційного документа, який би чітко закріпив розподіл компетенцій між органами Союзу та державами-членами. Однак у 2005 році проект Конституції ЄС зазнав невдачі після негативного результату референдумів у Франції та Нідерландах. Як наслідок, у Європейському Союзі було прийнято низку договорів, серед яких був Лісабонський договір, підписаний 2007 році. Цей договір став ключовим у процесі перерозподілу повноважень між інституціями ЄС, залишаючи відкритими ряд питань щодо ефективності функціонування системи управління Європейським Союзом. Крім того, в цей період було підписано Ніщський та Лісабонський договори.

Одним із головних викликів у межах ЄС є баланс між наднаціональними структурами та суверенітетом держав-членів. Лісабонський договір закріпив принцип субсидіарності, який означає, що рішення повинні ухвалюватися на найнижчому можливому рівні управління, якщо проблема може бути ефективно врегульована органами муніципальної влади в країнах-членах. Водночас, вирішення питань на рівні інститутів Союзу є складним процесом, оскільки повноваження різних органів ЄС перетинаються, що створює адміністративні та юридичні суперечності. Відповідно до статті 13 Договору про Європейський Союз, завдання із реалізації влади в ЄС здійснюють такі інституції, як Європейський Парламент, Європейська Рада, Європейська Комісія, Суд ЄС, Європейський центральний банк та Рахункова Палата [4]. Серед них предметом особливого інтересу сучасних теоретиків права є Парламент, Європейська Рада, Єврокомісія та Суд ЄС з огляду на специфіку розподілу їх повноважень.

Європейська Рада (далі – Рада) є однією з головних політичних інституцій ЄС, яка визначає загальні напрямки розвитку Європейського Союзу. До прийняття Лісабонського договору Рада була виконавчою гілкою влади ЄС [2, с. 210]. Вона складається з глав держав та урядів країн-членів, президента Європейської Ради та президента Європейської Комісії, яким допомагають міністри закордонних справ і один комісар Європейської Комісії. До повноважень органу входить здійснення правотворчої діяльності, застосування санкцій до держав-членів ЄС, які порушують норми європейського права, укладення угод від імені Євросоюзу, утворення певних спеціалізованих організацій, комунікація із державами-членами з метою отримання тієї чи іншої інформації. Головною функцією Європейської Ради є вироблення стратегічних рішень, які визначають майбутній курс розвитку ЄС. Однак попри свою компетенцію в розгляді таких рішень Союзу як прийняття нових країн до складу та робота над забезпеченням європейської безпеки, вона не має незалежних законодавчих повноважень, що створює певну правову невизначеність у співвідношенні повноважень інститутів ЄС у законотворчості.

Спочатку роль Європейської Ради була досить специфічною, оскільки вона до набрання чинності Лісабонського договору взагалі не відносилась до інститутів ЄС. На думку деяких авторів Рада була створена, передусім, як «форум для вільного та неформального обміну думками між лідерами держав-членів» [1, с. 233].

Процес накладення санкцій на одну з держав-членів, передбачений повноваженнями Ради, є непростим і обмежується впливом інших інститутів ЄС. Зокрема, пропозиція щодо накладення санкції має бути внесена виключно Єврокомісією або не менше як однією третиною держав-членів ЄС за попередньої згоди Європарламенту.

Європейський парламент є єдиним безпосередньо обраним громадянами органом ЄС, який відіграє важливу роль у різних аспектах існування Європейського Союзу, зокрема, в